

Akčný plán ochrany práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na roky 2016 - 2020

Operačný cieľ 3

Účinnejšie zohľadnenie špecifik výchovno-vzdelávacích potrieb osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám

- 1. Posilnenie procesu zohľadňovania špecifik výchovno-vzdelávacích potrieb osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám vychádzajúcich z rozdielnych podmienok a požiadaviek, vrátane spôsobov riešenia vzdelávania ich príslušníkov v materinskom jazyku**

Legislatívne úpravy

S účinnosťou od 1.1.2018 v nariadení vlády SR č. 630/2008 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti rozpisu finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu pre školy a školské zariadenia v znení neskorších predpisov boli v §4 ods. 3 upravené normatívy na výchovno-vzdelávací proces, t.j. zvýšený normatív zo 108 % podľa písm. b) základnej školy s iným vyučovacím jazykom ako slovenským jazykom na 113 % zodpovedajúceho normatívu a nový normatív podľa písm. c) základnej školy, ktorý sa učí jazyk národnostnej menšiny, je 104 % zodpovedajúceho normatívu.

Obsahové zabezpečenie

- Štátny pedagogický ústav na základe žiadosti MŠVVaŠ SR vypracoval:
 - vzdelávacie štandardy pre vyučovací predmet ruský jazyk a literatúra pre primárne a pre nižšie stredné vzdelávanie pre školy s vyučovaním ruského jazyka. Predmetné materiály boli schválené dňa 27. februára 2018.
 - vzdelávacie štandardy pre vyučovací predmet nemecký jazyk pre primárne a pre nižšie stredné vzdelávanie pre školy s vyučovaním nemeckého jazyka. Materiály boli dňa 19. marca 2018 schválené s účinnosťou od 1. septembra 2018.

V roku 2018 Štátny pedagogický ústav vypracoval materiál **Nultý ročník – odporúčania k výchovno-vzdelávacej činnosti** v nultom ročníku základnej školy. materiál je dostupný na webovom sídle ŠPÚ link: <http://www.statpedu.sk/sk/svp/inovovany-statny-vzdelavaci-program/inovovany-svp-1.stupen-zs/>

Problematika nultých ročníkov súvisí s realizáciou Národného programu výchovy a vzdelávania schváleného vládou SR uznesením č. 302/2018, ktorý v Implementačnom pláne navrhuje zavedenie povinného predprimárneho vzdelávania v materskej škole pre každé dieťa jeden rok pred plnením povinnej školskej dochádzky v základnej škole.

V rámci úlohy sa v roku 2018 realizovalo sledovanie edukačného procesu so zámerom zmapovania aktuálneho stavu implementácie inovovaných vzdelávacích štandardov do pedagogickej praxe v 1., 2., 3., 5., 6. a 7. ročníku základných škôl a vo vybraných ročníkoch stredných škôl s vyučovacím jazykom maďarským. Čiastkovým cieľom bolo realizovanie terénneho výskumu vo vybraných základných a stredných školách a inovovať pedagogické dokumenty pre vyučovací predmet slovenský jazyk a slovenská literatúra v súlade s uznesením vlády č. 196 zo dňa 10. 3. 2010. Výsledkom sledovania bude priebežná správa o aktuálnom stave implementácie inovovaných vzdelávacích štandardov do pedagogickej praxe.

Sledovanie implementácie inovovaných vzdelávacích štandardov v školách s vyučovacím jazykom maďarským:

Výstupy:

- v rámci úlohy sa zrealizovali dotazníkové prieskumy zamerané na zmapovanie implementácie platných rámcových učebných plánov základných a stredných škôl s vyučovacím jazykom maďarským a podľa výskumného plánu úloha pokračovala vypracovaním výskumnej správy vrátane odporúčaní pre pedagogický výskum a pedagogickú prax;
- v rámci efektívnejšej implementácie inovovaných štátnych vzdelávacích programov boli v procese odborného posudzovania vypracované odborné posudky, odborné stanoviská a schvaľovacie protokoly k materiálnym didaktickým prostriedkom maďarského jazyka a literatúry a slovenského jazyka a slovenskej literatúry pre školy s vyučovacím jazykom maďarským;
- uskutočnili sa osobné konzultácie s učiteľmi, riaditeľmi základných škôl a gymnázií s vyučovacím jazykom maďarským (priamo v priestoroch škôl, resp. na odborných seminároch, konferenciách).

Sledovanie implementácie inovovaných vzdelávacích štandardov zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry a maďarského jazyka a literatúry do pedagogickej praxe v základných a stredných školách s vyučovacím jazykom maďarským

Sledovanie implementácie inovovaných vzdelávacích štandardov z rómskeho jazyka a literatúry do pedagogickej praxe v základných a stredných školách

V rámci úlohy sa v roku 2018 realizovalo sledovanie implementácie inovovaných vzdelávacích štandardov z rómskeho jazyka a literatúry do edukačnej praxe v základných a stredných školách, v ktorých sa vyučuje predmet rómsky jazyk a literatúra. Vzhľadom k tomu, že ide o malý počet škôl, v ktorých sa vyučuje rómsky jazyk a literatúra, najmä v Kremnici, Rimavskej Sobote a v Košiciach zvolili sme metodológiu kvalitatívneho výskumu. Metodológia tohto výskumu bola zameraná na analýzu pedagogických dokumentov, ktoré si školy vypracovali podľa aktuálne platných vzdelávacích štandardov z rómskeho jazyka a literatúry v základných a stredných školách. Analýza sa zameriavala na oblasti: školského vzdelávacieho programu, časovo-tematických plánov pre predmet rómsky jazyk a literatúra, príprav na vyučovacie hodiny z rómskeho jazyka a literatúry, učebníc a doplnkových učebných zdrojov. Súčasťou tejto úlohy boli individuálne konzultácie s učiteľmi rómskeho jazyka, ktorých cieľmi boli najmä metodické usmernenia, ako implementovať inovované vzdelávacie štandardy z rómskeho jazyka a literatúry v pedagogickej praxi. Úloha bude pokračovať aj v roku 2019, keďže predmetná úloha si vyžaduje dlhodobý výskum, tak aby bol kompatibilný a paralelne prebiehal s výskumami pre iné jazyky národnostných menšín.

Sledovanie implementácie inovovaných vzdelávacích štandardov z rusínskeho jazyka a literatúry do pedagogickej praxe v základných školách

Úloha bola zameraná na sledovanie implementácie inovovaných vzdelávacích štandardov v základných školách s vyučovacím jazykom rusínskym a v základných školách s vyučovaním rusínskeho jazyka.

Výstupom úlohy boli/bol/bola:

- pripravené podklady k metodológii výskumnej úlohy;
- uskutočnený prieskum formou rozhovorov s členmi predmetovej komisie – vyučujúcimi rusínskeho jazyka a literatúry, na zasadnutí PK;
- uskutočnená analýza aktuálneho stavu vyučovania rusínskeho jazyka a literatúry v školách.

Sledovanie implementácie inovovaných vzdelávacích štandardov z ukrajinského jazyka a literatúry do pedagogickej praxe v základných školách

Úloha bola zameraná na sledovanie implementácie inovovaných vzdelávacích štandardov v základných školách s vyučovacím jazykom ukrajinským a v základných školách s vyučovaním ukrajinského jazyka.

Výstupom úlohy boli:

- pripravené podklady k analýze aktuálneho stavu vyučovania ukrajinského jazyka a literatúry v školách.

2. Účinnnejšie vytváranie možností výchovy a vzdelávania rómskych detí v ich materinskom jazyku

Projekt Erasmus+: „Inováciou didaktiky rómskeho jazyka k inkluzívnemu vzdelávaniu žiakov zo znevýhodneného prostredia

Štátny pedagogický ústav je hlavným koordinátorom projektu pod názvom „Inováciou didaktiky rómskeho jazyka k inkluzívnemu vzdelávaniu žiakov zo znevýhodneného prostredia“. Projekt je financovaný Európskou Úniou v rámci programu Erasmus+. Cieľom projektu je skvalitniť vyučovanie rómskeho jazyka v základných a stredných školách a prostredníctvom inovácie Rámcového programu rómskeho jazyka vrátane jazykových portfólií pre žiakov vytvoriť podmienky pre inkluzívne vzdelávanie žiakov z rómskych komunít zo znevýhodneného prostredia. Termín ukončenia tohto projektu je k 31. 08. 2019.

Výstupy za rok 2018:

- Správa z pilotného overovania intelektuálnych výstupov projektu v praxi
- V súčasnosti je vypracovaný návrh programu kontinuálneho vzdelávania pre učiteľov rómskeho jazyka
- V dňoch 11. 05. – 12. 05. 2018 sa uskutočnilo Nadnárodné projektové stretnutie v Nórsku
- V dňoch 13. 09. – 17. 09. 2018 sa Prahe uskutočnilo medzinárodné školenie „Blended mobility“ pre učiteľov a odborných zamestnancov školstva zo Slovenska. Počet účastníkov: 24 + 2 účastníci z Českej republiky a jeden účastník z Nórska

Cieľom úlohy bolo pripraviť pedagogických zamestnancov (učiteľov, asistentov učiteľov, vychovávateľov) prvého stupňa základných škôl na efektívne vzdelávanie v základných školách so žiakmi z rómskych komunít. Obsah programu inovatívneho vzdelávania bol zameraný na získanie a zdokonaľovanie nadpredmetových profesijných kompetencií pedagogických zamestnancov, potrebných na aplikáciu nových poznatkov v oblasti výchovy a vzdelávania žiakov z rómskych komunít. Vzdelávací program zahŕňal tieto tematické celky: 1. Úvod k interkultúrnemu vzdelávaniu, 2. O histórii, etnografii a folklóre Rómov, 3. Motivácia žiakov konverzáciou v rómskom jazyku, 4. Inovatívnymi metódami k inklúzii vo vzdelávaní. Inovatívne vzdelávanie je akreditované MŠVVaŠ SR pod názvom „Interkultúrne vzdelávanie v základnej škole so žiakmi z rómskych komunít“. Akreditovaný program kontinuálneho vzdelávania je jedným z výstupov preddefinovaného projektu „Spolu s Rómami dosiahneme viac“, ktorý bol financovaný z Finančného mechanizmu Európskeho hospodárskeho priestoru a zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky. Úloha sa realizovala v rámci udržateľnosti tohto projektu - Projektová zmluva č. 1215/2013 bod 6.1.2.

Počet prijatých prihlášok: 21 (3 z nich nesplnili kritéria pre zaradenie uchádzačov na tento typ vzdelávania);

Počet prijatých pedagógov na vzdelávanie: 18 (2 z nich z pracovných a zo zdravotných dôvodov nedokončili celý cyklus vzdelávania);

Počet absolventov vzdelávania: 16

IKATIKA – Bilingválny digitálny edukačný obsah vzdelávania pre MŠ a nulté ročníky ZŠ. Cieľom projektu bolo zvýšenie kvality výchovy a vzdelávania detí a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a detí národnostných menšín. Okrem štátneho jazyka sú jednotlivé lekcie spracované aj v materinskom jazyku rusínskej, maďarskej a rómskej národnostnej menšiny. Je zároveň interaktívny, takže deťom a žiakom sprostredkúva učivo a nové poznatky v škole zážitkovou formou. V rámci projektu k digitálnemu obsahu boli vydané metodické námety pre pedagogických zamestnancov pracujúcich s národnostnou menšinou. Učitelia absolvovali odborné školenia ako pracovať s digitálnym obsahom. Celkovo absolvovalo tieto školenia 123 učiteľov z materských aj základných škôl.

Link: <http://www.ikatika.sk/>

3. Rozvojový projekt Regionálna a multikultúrna výchova žiakov patriacim k národnostným menšinám

Prioritnou oblasťou podpory sú aktivity, ktoré prispievajú k vzájomnému spoznávaniu, multikultúrnemu dialógu, odbúravaniu predsudkov voči iným a podpore regionálneho vzdelávania. Ďalšími oblasťami podpory sú:

- rozvíjanie národnostnej identity a zohľadnenie špecifik národností vo vyučovacom procese
- aktivity prispievajúce k spolunažívaniu detí rôznych národnostných menšín a majority
- aktivity vedúce k spoznávaniu cudzích kultúr
- aktivity podporujúce čitateľskú gramotnosť detí a žiakov rôznych národnostných menšín
- formovanie vzťahu k histórii, kultúre a tradíciám vlastného regiónu
- ľudové remeslá v regióne a ich odkaz pre školy
- aktivity rozvíjajúce spoluprácu s rodičmi a organizáciami v regióne.

V roku 2017 bolo podporených 12 projektov v celkovej sume 20 790,- € a v roku 2018 10 projektov v celkovej sume 15 250,- €.

Rozvojový projekt Podpora výchovy a vzdelávania žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia v základných školách

V roku 2018 MŠVVaŠ SR predmetnú výzvu upravilo tak, prioritnou oblasťou podpory boli aktivity prispievajúce k eliminácii nežiaduceho javu, akým je priestorové, organizačné, fyzické a symbolické vylúčenie alebo oddelenie rómskych žiakov v dôsledku ich etnickej príslušnosti (často v kombinácii so sociálnym znevýhodnením) od ostatných žiakov.

Ďalšou oblasťou podpory boli:

- vytváranie multikultúrnych tried,
- aplikácie nových foriem a metód vzdelávania najmä smerom k podpore čitateľskej gramotnosti vo vyučovacom procese,
- inovácia metód vzdelávania so zameraním na využívanie IKT vo vyučovacom procese a inovácia didaktických prostriedkov na digitálne vyučovanie,
- aktivity podporujúce interkultúrne prostredie,
- aktivity rozvíjajúce spoluprácu s rodičmi.

V roku 2017 bolo podporených 23 projektov v celkovej sume 49 000,- € a v roku 2018 21 projektov v celkovej sume 45 243,- €.

4. Kontinuálne vzdelávanie

Metodicko-pedagogické centrum (MPC) poskytuje kontinuálne vzdelávanie pre pedagogických zamestnancov (PZ) a odborných zamestnancov (OZ) regionálneho školstva prostredníctvom akreditovaných vzdelávacích programov (AVP). V rokoch 2017 a 2018 boli realizované tieto AVP zamerané na uvedenú problematiku:

P. č.	Názov AVP	Druh AVP	Č. akreditácie MŠVVaŠ SR	Počet účastníkov za rok 2017	Počet účastníkov za rok 2018
1.	Posilňovanie komunikačných kompetencií vo vyučovaní slovenského jazyka pre učiteľov prvého stupňa základných škôl s vyučovacím jazykom maďarským	inovačné	965/2012-KV	41	21
2.	Metodika tvorby individuálnych výchovno-vzdelávacích programov pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v primárnom a sekundárnom vzdelávaní	aktualizačné	783/2012-KV	30	26
3.	Špecifické metódy a formy práce so žiakmi zo sociálne znevýhodneného prostredia	aktualizačné	843/2012-KV	45	-
4.	Kreativizácia osobnosti učiteľa	inovačné	857/2012-KV	70	-
5.	Odborní zamestnanci a edukácia detí a žiakov so zdravotným znevýhodnením	inovačné	1055/2013-KV	40	61
6.	Rusínsky jazyk a jeho vyučovanie na základných školách a stredných školách	aktualizačné	1434/2014-KV	27	39
7.	Práca majstra odbornej výchovy so žiakmi zo sociálne znevýhodneného prostredia	inovačné	1303/2013-KV	61	42
8.	Aktuálne prístupy a inovácie výučby žiakov z marginalizovaných rómskych komunít	aktualizačné	1044/2013-KV	36	-
9.	Kooperatívne učenie a vyučovanie v kontexte tvorby inkluzívneho prostredia školy	inovačné	1444/2014-KV	16	29
10.	Spolupráca pedagogických zamestnancov a odborných	aktualizačné	1684/2017-KV	137	1199

	zamestnancov v systéme inkluzívnej podpory detí a žiakov				
11.	Poznávaním žiakov z marginalizovaných komúnit k vytváraniu priaznivého edukačného prostredia a odbúravaniu predsudkov	inovačné	1150/2014-KV	-	24
12.	Možnosti vizualizácie a jej implementácie do procesu učenia žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	aktualizačné	1182/2014 - KV	-	82
13.	Ľudské práva a ich implementácia na prvom stupni základnej školy	aktualizačné	1389/2014 - KV	-	46
14.	Multikultúrnou výchovou proti predsudkom a rasizmu	aktualizačné	1467/2015 - KV	-	59
15.	Rozvoj kompetencií pedagogického zamestnanca v oblasti prevencie proti prejavom extrémizmu	aktualizačné	1640/2016 - KV	-	23
16.	Rozvíjanie slovnej zásoby na hodinách slovenského jazyka a slovenskej literatúry v školách s vyučovacím jazykom maďarským	aktualizačné	1746/2016 - KV	-	46
Spolu:				503	1697

MPC v roku 2018 získalo rozhodnutie o akreditácii nasledovných 6 vzdelávacích programov súvisiacich s danou problematikou:

P. č.	Názov AVP	Druh AVP	Č. akreditácie MŠVVaŠ SR
1.	Uplatňovanie globálnej dimenzie vo výučbe	aktualizačné	1945/2018 - KV
2.	Rusínsky jazyk a literatúra v predprimárnom vzdelávaní	aktualizačné	1956/2018 - KV
3.	Rusínsky jazyk ako výchovný jazyk v školskom klube detí	aktualizačné	1912/2018 - KV
4.	Rozvíjanie profesijných kompetencií pedagogických zamestnancov v oblasti poznávania ukrajinskej národnostnej menšiny	aktualizačné	1781/2018 - KV
5.	Rozvíjanie profesijných kompetencií pedagogických zamestnancov v oblasti poznávania rusínskej národnostnej menšiny	aktualizačné	1782/2018 - KV
6.	Prvky zážitkovej pedagogiky vo vyučovacom procese primárneho vzdelávania a v ŠKD na základných školách s VJM	aktualizačné	1881/2018 - KV

Neakreditované vzdelávanie

K uvedenej problematike realizovalo MPC v roku 2017 a 2018 vzdelávanie pre PZ a OZ v neakreditovaných vzdelávacích programoch formou odborných seminárov, workshopov, metodických dní a konferencií nasledovne:

P. č.	Neakreditované vzdelávanie – názov aktivity	Počet účastníkov za rok 2017
1.	Zvyšovanie informovanosti o WEB stránke bezpre.mpc-edu.sk a možnosti prezentovania dobrej praxe z edukačného procesu	113
2.	Odborný seminár o pozitívnych skúsenostiach učiteľov pracujúcich so žiakmi zo sociálne znevýhodneného prostredia	50
3.	Bez predsudkov – odborný seminár spojený s premietaním filmu <i>RYTMUS sídliskový sen</i>	121
4.	Klub učiteľov nultého ročníka	70
5.	Extrémizmus a radikalizácia – odborný seminár	30
6.	Prejavy radikalizmu a šíriaceho sa extrémizmu a možnosti ich prevencie	26
7.	Slovensko a extrémizmus	152
8.	Slovensko a extrémizmus – seminár pre riadiacich pracovníkov	68
9.	Prevencia kriminality	29
10.	Letná univerzita Móra Jókaiho (realizovaná v spolupráci so Zväzom maďarských učiteľov na Slovensku)	120
11.	Vzdorujeme extrémizmu – medzinárodná konferencia	80
Spolu:		859

P. č.	Neakreditované vzdelávanie – názov aktivity	Počet účastníkov za rok 2018
1.	Ľudsko-právna problematika vo výučbe na základnej škole	34
2.	Integrácia a inklúzia v pedagogickej praxi - spolupráca pedagogických a odborných zamestnancov	31
3.	Možnosti edukácie ľudských práv prostredníctvom elektronickej učebnice	8
4.	Aplikácia tém globálneho vzdelávania do aktivít pre rôzne vzdelávacie oblasti ŠVP	47
5.	Človek -Hodnoty - spoločnosť "Extrémizmus vs. História"	44
6.	Prevencia extrémistických a nenávisťných prejavov v školskom prostredí	92

7.	Inklúzia	34
8.	Ako čeliť dezinformáciám	45
9.	Demokratická a ľudsko-právna kultúra	34
10.	Olympiáda ľudských práv	36
11.	Vzdorujeme extrémizmu - školenie pilotných učiteľov (Erasmus) - odborný seminár	30
12.	Deň rómskeho jazyka – konferencia	50
Spolu:		485

Rómske vzdelávacie centrum (ROCEPO)

ROCEPO je integrálnou súčasťou regionálneho pracoviska MPC Prešov s celoslovenskou pôsobnosťou. K jeho hlavným činnostiam patrí realizácia kontinuálneho vzdelávania pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov škôl a školských zariadení s vysokým zastúpením detí a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia (SZP) a z prostredia z marginalizovaných rómskych komunít (MRK) a poskytovanie odbornometodickej pomoci týmto školám a školským zariadeniam v oblasti výchovy a vzdelávania.

ROCEPO realizovalo v rokoch 2017 a 2018 tieto akreditované vzdelávacie programy zamerané na uvedenú problematiku:

P. č.	Názov AVP	Druh AVP	Č. akreditácie MŠVVaŠ SR	Počet účastníkov za rok 2017	Počet účastníkov za rok 2018
1.	Metódy a formy práce podporujúce rozvoj kritického myslenia u žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia	inovačné	841/2012-KV	80	-
2.	Aplikácia metód aktívneho učenia sa detí a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia s dôrazom na rozvíjanie psychomotorických schopností a zručností	aktualizačné	1404/2014-KV	78	168
3.	Globálne vzdelávanie a jeho aplikácia v edukačnom procese	aktualizačné	917/2012-KV	42	-
4.	Multikultúrnou výchovou proti predsudkom a rasizmu	aktualizačné	1467/2015-KV	27	59
5.	Poznávaním žiakov z marginalizovaných komunít k vytváraniu priaznivého edukačného prostredia a odbúravania predsudkov	inovačné	1150/2014 - KV	-	13
Spolu:				227	240

6. Zasadnutia Rady ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR

Dňa 15. decembra 2017 sa uskutočnilo 1. zasadnutie Rady ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR. Hlavným obsahom rokovania boli informácie o obnovení činnosti Rady ministra školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky pre národnostné školstvo a poskytnutie aktuálnych informácií o vzdelávaní v školách s vyučovacím jazykom národnostných menšín a s vyučovaním jazyka národnostných menšín.

Dňa 26. júna 2018 sa uskutočnilo 2. zasadnutie Rady ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR. Hlavným obsahom rokovania bola informácia p. Lubyovej, predsedníčky rady, ktorá prezentovala tvorbu a vývoj Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania, spracovaného vo vzájomnej korelácii Správy o súčasnom stave školstva z roku 2013 a materiálu „Učiac sa Slovensko“. Nosné sú 3 priority: Integrácia a inklúzia marginalizovaných rómskych komunít študentov zo sociálne znevýhodneného prostredia; Prepojenie systému výchovy a vzdelávania s potrebami ekonomiky a trhu práce a Rozvoj systému neformálneho vzdelávania. Národný program je reformou na ďalších 10 rokov, ktorá sa bude realizovať prostredníctvom dvojročných akčných plánov obsahujúcich konkrétne opatrenia, časový rámec i rozpočet, čo znamená že je to živý dokument. Upriamila pozornosť na skutočnosť, že vláda SR ho dňa 6.6.2018 schválila, ale najdôležitejšie rokovania ešte prebiehajú hlavne k finančnému zabezpečeniu akčného 2-ročného plánu na roky 2019-2020.

P. Hajduk, riaditeľ Štátneho pedagogického ústavu, prezentoval prítomným informáciu a stave prác na spracovaní učebnice o histórii národnostných menšín SR v základných školách. Pracovná verzia bola poskytnutá k nahliadnutiu členom rady.

Na tomto zasadnutí bola členom rady poskytnutá informácia o zmenách na MŠVVaŠ SR a to k vzniku samostatnej Sekcie národnostného a inkluzívneho vzdelávania od 1.4.2018.